

לדעת הרשב"א דאין קיימין בשיטתיה, אם לא שהטעם משום דלא מהימנין ליה וכמזכור.

ולכן נראה דהרשב"א ס"ל בהך דשיירא שריף לזכר שאמר כן ואם לאו לא מהימנין ליה אם לא במקום שיש לו מיגו וכמ"ש בתשובה והביאו הב"י סי' קע"ו. ומ"ש במ"ל דמ"ש דנאמן במיגו היינו לפעור משבועה. המעיין שם בתשובה הרשב"א יראה שדוחק גדול לפרש כן, מה גם כי נלמד סתם מן המפורש מ"ש בסי' תתקל"ח וכמזכור לעיל. גם בתשובה הרשב"א שלפנינו בסי' אלף ס"ג לא כתב רק אם קבל הפרעון בפני עדים ואמר בפניהם לעצמי אני מליל זכה לעצמי, משמע מהסימיות דבריו דבעינן שיאמר כן בפני עדים ובמ"ל. גם משמע לפענ"ד מדבריו שהביא הב"י דהיכי שיש לו מיגו דנאמן, היינו אפילו בלא אומר אלא שאמר שנחכוון להליל לעצמי, מדכתב נאמן לומר לעצמי הללתי ולא כתב שאמר לעצמי הללתי, אלא דלא בעינן שיאמר אלא שנחכוון להליל לעצמי סגי, וכמ"ש לעיל שהרשב"א ס"ל כן להדיא בכה"ג גבי חוב ומליאה.

היוצא מכל מה שכתבנו דלהרשב"א בעינן שיאמר כן בפני עדים, ואם אין לו עדים על זה אינו נאמן לומר שהליל לעצמי אלא ח"כ יש לו מיגו, ואז אפילו אם אומר שנחכוון להליל לעצמי סגי. ולהמרדכי בשם הראב"ה לפי מ"ש הנלפענ"ד אם היו עדים בשעת מעשה נריך לזכר שאמר בפני עדים שהליל לעצמי וזאת לאו לא מהימנין ליה במ"ל, אבל אם לא היו עדים שם אז נאמן בשבועה שנחכוון להליל לעצמי. ולפ"ז דברי הרמ"א ז"ע גדול מ"ש בסיומן רנ"ב שריף לומר בפני עדים, ובסיומן קע"ו סעי' כ"ח כתב סתם ואם אומר לעצמי אני מליל הכי הוא שלו לזכר, וסתמו כפירושו דאפילו אין לו עדים ז"ל, חדא מדכתב ועיין סיומן קפ"א ס"ב, (ומ"ש בסי' קע"ח ט"ס), ועוד מדכתב וכן שותפין, וקאי אמ"ש בש"ע שנים שיש להן שותפות בחוב אחד כו', ומקורו מהמרדכי שפסק שיכול לומר לעצמי אני מליל, ויותר יש לומר דמ"ל להביא עדים שאמר כן כמ"ש המרדכי בשם הראב"ה, ולכן דברי הרמ"א ז"ע. גם מ"ש בסיומן קפ"א בשם המרדכי שכתב בשם הראב"ה, ולא הביא דברי המרדכי שכתב שנשבע שנחכוון להליל לעצמי ז"ע גדול. ואין לומר שהרמ"א הכריע בזה דלא כראב"ה וקושית הב"י צ"ב. ולפי מ"ש יש לישב קושיא הנ"ל, בפרט שהרמ"א פסק בסיומן פ"ג ס"ב בשם הרשב"א שיכול השליח לומר שנחכוון לזכות לעצמי, ואם כן הוא הדין הכא וכמזכור לעיל, ולפענ"ד הוה ספיקא דדינא.

עוד נלפענ"ד מתוך דברי הרשב"א בתשובה סיומן תתקל"ח במ"ל שכתב ח"ל אלא ח"כ אומר לפני עדים לעצמי אני מתעסק כאותה שאמרנו בפרק הגזול בתרא שירא שהיתה הולכת במדבר כו' ואוקמה רמי בר חמא בשותפים כו' ורצא אוקמה בפועלים וכדרי' אומר רב דאמר פועל יכול לחזור בו ואפילו בחצי היום אומר מהדר דבר זיה לא אומר לא מהדר ובכי נמי דכוותיה כו' ע"ש. ולכאורה מה שהביא תירוצא דרבא הוא מיותר כי אין ענין לשאלתו. לכן נראה אפשר שכוונתו לומר דכל היכי שריף לומר לעצמי אני מליל דינא הכי שריף לומר לפני עדים, ואח"כ ה"ה בפועלים נמי דינא

הכי דכ"ז שלא אומר בפני עדים שחזר בו לא מהימנין ליה שחזר, ואעפ"י שיש לחלק בין שותפין לפועלים, דבשותפים יש לומר שפיר דלא מהימנין ליה, ובמ"ש לעיל בשם רש"י כיון דאורחא הכי לעסוק בשביל כולם ובמ"ל, אבל בפועלים שיכולים לחזור משום כי לי בני ישראל עבדים ח"ל לומר בפני עדים שחזר, אבל מהבבא (דברי) הרשב"א שם בתשובה הא דרבא ח"ל לפענ"ד שכוונתו שגם בפועלים דינא הכי. והטעם ח"ל כי לפי מ"ש הא דבעינן שיאמר כן בפני עדים יאל להרשב"א מהא דאמרין בש"ס אומר פליג כו', גם מדקתני צרייחא ואם אומר לעצמי אני מליל משמע שריף לומר כן, ולכן פסק שריף לומר בפני עדים ואם לאו לא מהימנין ליה, דאי לא תימא הכי קשה מאי טעמא נריך שיאמר כן, הא אפילו בכוונה סגי וכמ"ש לעיל, ולפ"ז ה"ה בפועלים לחירוף דרבא נמי דינא הכי מדקאמר אומר מהדר דבר זיה ובמ"ל. ולכן לא הביא הא דמשני רב אשי בשיכולים להליל ע"י הדחק, כי שם נריך לומר בפני השותפים דוקא, ואח"כ ליתא להאי דינא כלל.

והנה הב"י והרמ"א לא הביאו דין זה כלל גבי פועלים, ולפמ"ש הוה להם להביא, אף אם נאמר דס"ל להרשב"א ח"ל לומר בפני עדים, אפילו הכי נ"מ דנריך לישבע שאמר לעצמי אני מליל. וי"ל כיון שצמרדכי לא הביא דין זה רק גבי שותפין לכן לא הביאו דין זה רק גבי שותפין. ולפענ"ד ז"ע לדינא אם גבי פועלים נמי דינא הכי או לא.

גם מה שמזוין מ"ש בכה"ג [סי' קפ"א] הנ"ל החילוק בין המגיע לחלקו או יותר מחלקו בשם הטור, כחבתי בסי' שלפני זה שהרמב"ם כ"כ להדיא בפ"ה מה' שלוחין ע"ש. ועיין מה שכתבתי בסי' שלפני זה אם הוא בענין שא"י לחזור מהשותפות אם יכול לזכות מה שהוא יותר על חלקו.

סימן טו

שאלה ראובן שהפקיד חפץ אצל שמעון בשכר והפקיד שמעון אותו חפץ אצל לוי בחנם ונאנס מיד לוי מה דינו.

תשובה לפי שדין זה מקצוע גדול ומוגע לכמה דינים לכן נבאר בס"ד תחלה דין שומר שמסר לשומר ומענין לענין בזהו ענין יבואר הדינים המסתעפים בדין זה ויבואר שאלתנו הנ"ל בס"ד.

גרסין בגמרא דב"מ דף ל"ו ע"א אומר שומר שמסר לשומר וכו' ע"ש כל הסוגיא. והנה הרמב"ם כתב בפ"א מה' שכירות דין ד' ח"ל עבר השומר ומסר להשומר השני אם יש עדים שמסרה השומר השני דרך השומרים ונאנס פטור השומר הראשון שהרי יש עדים שנאנס. ואם אין שם עדים חייב השומר הראשון לשלם לבעלים וכו' שהרי יש לבעל החפץ לומר לו אתה נאמן אללי להשבע זה אינו נאמן.

הרא"ש [שם סי' ו'] בדברי הר"ף, (ואע"ג דלכרמז"ס א"ס מציא ראייה שלא פשע אין לריך לישבע שלא שלח צו יד כמ"ש בפ"ו מהל' שאלה דין ג' וס"ל דלא כהר"ף בזה לפי מה שפירש הרא"ש בדריי, אבל עכ"פ שבעה שלא פשע ודאי דס"ל להרמז"ס לריך לישבע כמ"ש ברפ"ד מהל' שאלה, ועיין בלח"מ שם בזה), ולכן יכול לומר לו איכו לא מהימן בשבעה, וא"כ אחאי כתב כאן דא"ס מציא עדים שמתה כדרכה סגי.

שוב ראיתי בדרישה סי' ש"ה [אות כ'] שר"ה לפרש דברי הטור שם שכתב ג"כ בדברי הרמז"ס שמציא עדים שמתה כדרכה דמלתא דפסיקא נקט דמתה כדרכה אליבא דכ"ע, אבל צאמת להפוסקים דס"ל דבהא לא סגי ה"ה דבעינן עדים שלא פשע. אבל דברי הרמז"ס א"ס לישב כן.

ולכן נלפענ"ד לישב צ"ד שדברי הרמז"ס נכונים וצוררים לדינא, והוא דס"ל דצמיטע שמירתו לא מהני מה שרגילים להפקיד אלל השני. והטעם נלפענ"ד צרור כיון דקיי"ל דא"ס נשבע לשקר מחוצה לפטור מציא אשם גזילות והוא שבעות הפקדון, וא"ס נשבע מחוץ לחיוב או מפטור לפטור מציא חטאת, והוא שבעות ציטוי, כדליתא צסוף שבעות צמשה, וצסוגיא זו צגמרא כדאמר רבי ירמיה פ"מ ששניהם צחטאת פעמים שניהם צאשם וכו', וידוע שבעות הפקדון חמור משבעות ציטוי, חדא משום דבעות פקדון הוי כפירת ממון ג"כ משא"כ שבעות ציטוי, ועוד דזה צאשם כסף שקלים וזה צחטאת צת דנקא, וכדליתא צמסכת שבעות דף ל"ז ע"א שחמור שבעות הפקדון משבעות העדים מטעם זה דזה צאשם וכו' ע"ש.

ולפי זה טעמא רבה איכא צמילתא דדוקא צלא מיעט שמירתו הוא דמהני שבעות השני א"ס רגיל להפקיד אללו, דאז לא יכול למימר איכו לא מהימן לי, כיון שדרכו להאמינו ושבעות שניהם שוים, אבל א"ס מיעט שמירתו כגון שומר שכר שמסר לשומר חנם איך אפשר לפטור את השומר הראשון שמחויב צגניבה ואצידה שבעות השומר השני, הא השומר השני הוא שומר חנם ופטור מגניבה ואצידה, וא"כ א"ס נגנבה או נאצדה והוא נשבע שנאנסה הוא שבעות ציטוי כיון שהוא מפטור לפטור, וא"כ איך יכול לפטור את השומר הראשון שנתחייב לישבע שבעות הפקדון והוא ישבע שבעות ציטוי. ולפ"ז מאי מהני מה שרגיל להפקיד אללו, דפשוט הוא שיכול לומר צאמת הוא נאמן צעיני על שבעות הפקדון צכפירת ממון ועל כך האמנתיו ולא חשתי שיטעון טענת שקר לפטור את עצמו, כיון שהוא יהיה לריך לישבע והוא נאמן אללי שלא ישבע על שקר שבעות הפקדון שהוא כפירת ממון וכנ"ל, אבל איך יאמין לפטור את השומר הראשון משבעות פקדון שהוא כפירת ממון שבעות השני שהוא שבעות ציטוי, וכיון שמדין תורה לריך לישבע שבעות השומרים שהוא שבעות הפקדון שהוא חמור כיון שהוא על כפירת ממון אינו יכול לפטור את עצמו שבעות השומר השני שהוא שבעות ציטוי שהוא קיל ממנו, וה"ה צכל כיוצא בזה.

ולפ"ז יוצא דין גדול שיש חילוק צין רגיל להפקיד או לא אפילו צמיטע שמירתו, דצאניו רגיל להפקיד לריך

לפיכך א"ס היה דרך הצעלים להפקיד תמיד דבר זה אלל השומר השני הרי זה השומר הראשון פטור מלשלם וכו' והוא שלא ימטע שמירתו. כיצד ימטע שמירתו כגון שהיה מופקד אללו בשכר והפקידו אלל אותו השני צחנם או שהיה שאלו אללו והפקידו אלל אותו השני בשכר הואיל ומיעט שמירתו פושט הוא ומשלם. אע"פ ששאל או ששכר צצעלים הרי הוא הוליא בדבר השומר מידו ליד שומר אחר. וא"ס מציא השומר השני הראיה שיפטור זה שומר ראשון כדיון שמירתו ה"ז פטור כיצד שומר שכר שנתן הצבחה השמורה אללו לשומר חנם א"ס מציא השומר השני עדים שמתה כדרכה (כנ"ל) (וכ"ה צסמ"ג וצמשרים והציוא הצ"י וכ"כ האחרונים עיין בלח"מ ובש"ך צח"מ סי' רנ"א ס"ק מ"ו ע"ש) הרי השומר הראשון פטור וכן כל כיוצא בזה. והנה על דברי הרמז"ס הנ"ל עמדו הראשונים והאחרונים. וא"ס אמנם שאינו כדאי להכריע אך תורה הוא וכו', ולכן אצאר הנלפענ"ד הקלושה צס"ד, כי לפענ"ד דברי הרמז"ס צרורים ונכונים לדינא, וזה יאל ראשונה.

הנה צמשרים כתב והציוא הצ"י צסי' רנ"א שרוב הפוסקים חממו דמאחר שרגילים הצעלים להפקיד אללו שפטור הראשון ואפילו שמיטע צשמירתו שנתן לשומר חנם. הכוונה מצואר שחממו על מה שר"ה מדברי הרמז"ס דא"ס מיעט צשמירתו לא מהני שרגילים הצעלים להפקיד אללו, (ולא מצעי לפמ"ש הצ"י צסי' ש"ה לפרש דברי הרמז"ס מ"ש פושט הוא היינו לענין שאין השני נאמן שבעות, אלא אפילו לפי מה שפירש מהרש"ל והציוא הש"ך צס"ק הנ"ל דמ"ש פושט הוא היינו דהוי פושט ממש וא"ס צא האונם אח"כ מחמת הפשיעה חייב לשלם, ומ"ש הרמז"ס דעדים מהני היינו צמתה כדרכה, דאז לא הוי האונם מחמת הפשיעה ולכן פטור כוונתו, וכן נראה לשון פושט שכתב הרמז"ס וכמו שאצאר צס"ד לקמיה טעמו של הרמז"ס בזה, עכ"פ מוכח מדבריו דצמיטע שמירתו לא מהני שבעות השני אפילו צרגילים להפקיד, והוא מדכתב אח"כ דא"ס מציא עדים וכו' ומשמע דדוקא עדים הוא דמהני אבל שבעות השני לא מהני אפילו צרגילים להפקיד), וע"ז חממו למה לא מהני שבעות השני א"ס רגילים להפקיד אללו והוא פשוט.

והנה צמשה למלך הצין הכוונה של הקושיא הנ"ל צעיני אחר, ונתקשה בזה, וקודם לזה הקשה צעלמו הקושיא הנ"ל. ולא ידעתי כוונתו הלא הכוונה מצואר להדיא שקושיא הפוסקים על הרמז"ס הוא כמ"ש, וכן הצין הש"ך צס"ק הנ"ל.

ועוד נראה שקושיא הפוסקים על הרמז"ס הוא צשני הדונים שכתב הרמז"ס, חדא מ"ש דהוי פושט, ושנית דלא מהני שבעות השני אפילו צרגיל להפקיד, וע"ז חממו וכתבו דמאחר שרגילים הצעלים להפקיד אללו אין חילוק צין מיעט שמירתו או לא ולא הוי פושט וגם נפטור צשבעות השני. ועוד קשה בדברי הרמז"ס שכתב ציע עדים א"ס מציא השומר עדים שמתה כדרכה, משמע צהא לחוד סגי, ולעיל מזה כתב להדיא שריך להציוא עדים ששמר השומר השני כדרך השומרים, ומשמע דלא סגי א"ס מציא עדים שמתה כדרכה לחוד משום דאכתיו לריך לישבע שלא פשע וכמ"ש

אלא א"כ נתן ראובן רשות למוסרו ציד אחר וכדמוקמינן פרק המפקיד הוה דשוכר פרה מחצירו והשאלה לאחר כגון שנתנו לו בעלים רשות להשאל ואפילו אם היה רגיל להפקיד שאר ענינים אלא לוי נראה דמאי לומר אין ראוי וכו', ואם תאמר א"כ מאי קאמר לעיל גבי הויא סתחא שאני התם דכל יומא ויומא גבה דידה הוה מפקדי משמע דאפילו ר' יוחנן מודה דפטור כיון דרגילים להפקיד אלא, וי"ל דלא אחי למימר דאפילו ר"י מודה דפטור בזה אלא אחי למימר דאפילו לרבא דאמר שומר שמסר לשומר חייב מטעם דאח מהימן לי האידך לא מהימן לי הכא מודה דפטור כיון דאחיכו נמי הוה מהימני לה דכל יומא גבי דידה הוה מפקדי אלא ר"י דמחייב מטעם דאין ראוי וכו' נראה דחייב כדפרישית וא"כ צדדון זה אפילו אם היה רגיל להפקיד אלא לוי חייב אי הלכה כאביו בזה לגבי רבא דמפרש טעמא דר"י משום דאין ראוי כמו שפירש ר"ח, ואין להקשות לפירוש ר"ח אמאי לא חשיב הא בזהדי יע"ל קג"ס, ד"ל דלא חשיב אלא היכי דפליגי אליבא דנפשייהו אלא בכא פליגי אליבא דר"י, (והנה מה שפסק ר"ח דהלכה כאביו, עיין דרי"ף ור"א"ש [שם] הטעם שבי' למ"ד דהלכה כאביו בזה דס"ל דפשע וילתח לאגס ומתה כדרכה דחייב ולא אמרינן מלאך המות מה לו בכא מה לו התם, ולפענ"ד היה אפשר לומר דהד טעמא לתרווייהו מדמלינו צירושלמי דקדושין פ"ב [ה"ד] וצירושלמי דכתובות פ' הכותב [ה"ה] דמוקי מתני' דהשוכר פרה מחצירו וכו' צננתן לו רשות להשאלו, וא"כ ע"כ ס"ל כאביו דמוקי הכי משום דא"כ הוי תחלתו בפשיעה משום ד"ל אין ראוי וכו' דדמוקי רב אחי צנ"ס דילן, ומזה מוכח ג"כ דס"ל להירושלמי בזה ג"כ כאביו דלא אמרינן מלאך המות מה לו בכא וכו', דאלת"ה אכתי לא היה צריך לאוקמי צננתן לו רשות להשאל כדפריך אביו לרבא צנ"ס דילן, ולכן כיון דמלינו צירושלמי דתנאי אחריונא חית לכו כאביו ולכן פסק ר"ח הלכה כאביו דיכול לומר אין ראוי וכו', וזהו הטעם של מ"ד שביא דרי"ף שפסקו הלכה כאביו דלא אמרינן מלאך המות מה לו בכא ומה לו התם, ולפ"ז י"ל אפשר שזהו הטעם עמנו של הרמב"ם שכתב בפירוש המשניות דמתני' מיירי צננתן לו רשות להשאל דא"כ חייב משום שומר שמסר לשומר, אע"ג דצנ"ס דילן מוקי הכי לאביו אלא לא לרבא, ס"ל להרמב"ם דהלכה כאביו מטעם ה"ל דצירושלמי מוקי הכי, אלא צחצורו חזר ופסק כרבא, כדמלינו כמה פעמים שחזר צחצורו ממ"ש בפירוש המשניות) אלא ר"י פסק הלכה כרבא וכו' ע"ש.

והנה דברי מהר"מ צ"צ לריבין ציבור, דלכאורה תמוה מ"ש דהא דאמרינן צנ"ס גבי הויא סתחא דכל יומא הוי מפקדי וכו' היינו לענין זה דלא יכול למימר איכו לא מהימן לי אלא לא לענין אין ראוי וכו', ולכאורה צנ"ס לא משמע הכי, ולפענ"ד נראה בפשיעות דה"פ, דלכאורה קשה הא דאמר רב חסדא הא דרב לאו צפירות איתמר וכו', ואי נימא דהא דאמר מאן דחזי סבר וכו' אלא משום דהתם כל יומא, פירושו כפשטיה דלכן פסק רב התם דפטור ולא יכול לומר אין ראוי וכו' היינו משום דכל יומא וכו' אלא צעלמא ס"ל לרב דיכול לומר אין ראוי וכו', א"כ פליג ר"ח אלאביו

לכביא עדים ששמר כדרך השומרים, ולא סגי מה שמציא עדים שמתה כדרכה, כיון דאכתי צריך לישבע שלא פשע, ולכן יכול לומר איכו לא מהימן לי וכו"ל. אלא צרגיל להפקיד אלא השני אם מציא עדים שמתה כדרכה לחוד סגי, כיון דלפמ"ש הא דלא מהני שבעת השני צמיטע שמירתו אפילו צרגילין להפקיד אלא, הוה משום דשבעת השני הוה שבעת ציטוי כיון שהוה מפטור לפטור, נמלא לפ"ז הא הינה צבעות שמתה כדרכה שפיר דלא מהני שבעת השני משום דלמא נגזבה וכו', וא"כ מה שנשבע שמתה הוה שבעת ציטוי, וא"י לפטור את השומר הראשון צבעותה זו מה שנחתיו צבעות הפקדון, אלא אם מציא עדים שמתה כדרכה א"כ א"ל לישבע רק שלא פשע, והוה צענין שהמיתה יכול לצוא מחמת הפשיעה, דלאל"ה פטור אם אין האונס בזה מחמת הפשיעה כידוע, ושבעת זו שלא פשע יכול השומר הראשון לפטור את עצמו צבעות השני אם רגיל להפקיד אלא, כיון דאם פשע שהמיתה יכול לצוא מחמת הפשיעה גם השני חייב אע"פ שהוא שומר חנם, דתחלתו בפשיעה וסופו באונס גם שומר חנם חייב אם האונס יכול לצוא מחמת הפשיעה, וא"כ הוה גם גבי שומר שני שבעת הפקדון, ויכול לפטור את השומר הראשון צבעותו כיון שרגיל להפקיד אלא, ושני הצבעות שניהם שבעות הפקדון ולא יכול לומר איכו לא מהימן לי.

ולפ"ז דברי הרמב"ם צרורים ונכונים צעטמס, שצחלחל כחז אם מיעט צשמירתו הוי פושע אע"פ שרגיל להפקיד אלא, וכו"מ דאם בזה אונס ואפשר לומר שזה מחמת הפשיעה שמסר להשומר השני חייב, וזהו וודאי דלא מהני מה שרגיל להפקיד אלא כיון שהחייב זה מחמת הפשיעה שמסר לשומר אחר, ולקמיה אבא דצנ"ד הטעם שילא להרמב"ם דין זה מהש"ס. ואח"כ כתב ואם הציא השומר השני ראיה וכו' ה"ז פטור כ"ל וכו', פירוש דאחי לאשמעינן דלא תימא דצענין עדות ששמר כדרכה ולא פשע כמ"ש לעיל, לזה בזה לאשמעינן דאם מציא עדים שמתה כדרכה סגי, פירוש צרגיל להפקיד אלא השני (דעלה קאי, וכ"כ בצספר משנה למלך, והטעם כמ"ש לעיל), אלא בלא עדים לא מהני רגיל להפקיד אלא וכו"ל.

ובחי'דושי העליתי שיש לעשות סמוכים לדברי הרמב"ם ה"ל מהש"ס, דלכאורה יש לדקדק עוצה הא דקחני צמתני ישבע השוכר שמתה כדרכה [שם ל"ה ע"ב], ולכאורה הוה מיותר. ולשיטת התוס' ד"ה תחזור וכו', יש לישב קצת דאחי לאשמעינן דאם המשכיר היה שם צשעה שמתה ואין השוכר צריך לישבע דמודה רבי יוסי וכו' ע"ש, אלא לשיטת הפוסקים דכל ענין פליג ר"י, וכן נראה מסתימת דברי הרמב"ם [ה' שכירות שם ה"ו] שלא חילק וכל ענין ס"ל לר"י, וכן לדין דק"ל כוותיה דתחזור הפרה לבעלים, אם כן יש לדקדק אמאי קחני צמתני ישבע השוכר וכו' וכו' לא ידעינן שהשוכר צריך לישבע שבעות השומרים.

ויש לישב צס"ד צאופן זה דהנה צמרדכי [שם ה' רע"א] כתב צס"ס מהר"מ צ"צ אם ראובן הפקיד אלא שמעון ושמעון אלא לוי וי"ל בזה ק"ל שומר שמסר לשומר חייב

מכרי"ק בתב' לאחד דכבר לווחן קמאך וקמאי דקמאי למורמינכו אהרדי.

ואנן יתמי דיתמי מה נעמי אצחריה ואם ראשונים וכו', ולולי דצריכס הקדושים שלא ראו לשלוח יד להגיד כיה נלפע"ד הקלושם להגיד תשובה השניה, ואיפכא ס"ל למימר דלא מצעי לאציי דמחייב אליצא דר"י מטעם אין רלוני וכו' הכא פטור משום דלא שייך לומר אין רלוני שיהיה פקדוני ביד אחר דהא כל אשר לו נתן בידה, ובאמת סביר גדולה הוא דלא שייך למימר גבי אשתו אין רלוני שיהיה פקדוני בידה וא"ל להביא ראיה ע"ז, אלא אפילו לרצא דמחייב מטעם דאנת מהימן לן בשבועה וכו' ה"ל דגם גבי אשתו שייך לומר כן דאיכא לא מהימן שחושב שלא דאש"פ משפקיד בידה כל אשר לו, היינו משום שחושב שלא דאש"פ משפקיד בידה כל אשר לשבע לא מהימן לה בשבועה, ואפשר כיה לומר ש"ל איכא לא מהימן לי בשבועה משום שגשים דעתן קלות, וכיון שחשומר נחמייב שבועה א"י לפטור את עצמו בשבועה אשתו, ולכן קאמר דאש"פ פטור משום דא"י לומר איכא לא מהימן לי בשבועה כיון שחמיר הוא משפקיד אלה, ולכא מייתי ראיה מהכא סביר דהיינו דכל יומא כוח משפקיד גבה א"י לומר איכא לא מהימן, ואש"פ דגם שם מיירי באש"פ ואש"פ פטוריה רב וכנ"ל. אבל לענין אין רלוני וכו' לא מביי מה שרגיל להפקיד אלה, ושאי התם משום דגבי אשתו לא שייך למימר אין רלוני וכנ"ל. ולפ"ז זהו ממש כמ"ש בתשובה הראשונה דהא דאמר ר"ח דהתם שאני משום דכל יומא וכו' קאי לענין זה דלא יכול לומר איכא לא מהימן לי וכו'. כ"ז כיה נראה לפענ"ד, אך בעלם דעתו הקלושה בא"ק ורצוא נגד דעתם ודעת מהר"ק ברחבה. ולפי שלדידן דק"ל כרצא לא נ"מ מידי לדינא אין להאריך.

היוצא מזה דלפמ"ש ס"ל לרב ג"כ הא דיכול למימר איכא לא מהימן לי וכו' וכמ"ש ברי"ף וברא"ש להדיא, ופשיטא לר"י דס"ל דחייב אפילו משום שיש לומר אין רלוני וכו' פשיטא דס"ל ש"ל איכא לא מהימן לי וכו', אי"כ כולכו ס"ל ש"ל איכא לא מהימן לי וכו' (ודברי הכ"ז גל"ע במ"ש ח"ל ור"י לא פליג עליה דרב אלא משום דמאי למימר הא"ך לא מהימן לי בשבועה וכו' ונ"מ דאפילו לר"י דק"ל כוונתו היכי שידוע שהיה מאמינו לזה כיה זה קם תחתיו לגמרי וכו'. ומזה משמע דס"ל לרב לא מאי למימר הא"ך לא מהימן וכו', ולפמ"ש ליתא להא כלל דגם רב ס"ל דמאי למימר הא"ך לא מהימן וכו'. ואין לומר דס"ל דלאציי דס"ל דעמא דרב דפטוריה בשומר שמסר לשומר משום דא"י לומר אין רלוני וכו' ובהא פליגי רב ור"י, אי"כ י"ל דהא דפטוריה רב גבי הדיא סבירא היינו משום דכל יומא וכו', ולעולם דס"ל לרב ג"כ דמאי למימר איכא לא מהימן לי וכו', אבל לרצא דס"ל עמא דר"י היינו משום דמאי למימר איכא לא מהימן לי וכו' אי"כ רב דפליג עליה ס"ל דלא מאי למימר כלל איכא לא מהימן לי בכל ענין, ולא ס"ל דהא דפטוריה רב גבי הדיא סבירא משום דכל יומא וכו' אלא משום דס"ל דשומר שמסר לשומר פטור בכל ענין, וללא כר"ח. דמלילי הא, דפשיטא דהש"ס לא משמע כן. ואדרבא מדברי מהר"מ צ"כ משמע איפכא דלרצא דאמר עמא דר"י משום דמאי למימר איכא

דס"ל לרב שומר שמסר לשומר פטור משום שמסר לרב דעת וא"י לומר אין רלוני וכו', ופשיטא דהש"ס משמע דר"ח לא פליג לאציי, דאליכ ס"ל להש"ס למקצב מלחא דר"ח בלשון פלוגתא לאציי ולא כמלחא באגפיה ופשיטא.

ולכן פירש מהרמ"צ דה"פ דבאמת ר"ח לא פליג לאציי, וגם ר"ח ס"ל כאציי דלרב שומר שמסר לשומר פטור משום דא"י יכול לומר אין רלוני וכו', והא דפטור רב גבי הדיא סבירא הוא משום דס"ל שא"י לומר אין רלוני וכו', אבל אי כיו ס"ל ד"ל אין רלוני וכו' כר"י גם גבי סבירא הוי ליה לחיובא, ואש"פ דכל יומא וכו' אש"פ י"ל אין רלוני וכו', והא דאמר רב חסדא הא דרב לאו בפירוש אהמר וכו', ה"פ דאי כוח אמר רב בפירוש שומר שמסר לשומר פטור, הוי שמעין מנייה תרתי, חדא דלא יכול לומר אין רלוני וכו', ועוד דא"י לומר איכא לא מהימן לי דאליכ אמאי פטור, ולכא אמר ר"ח הא דרב לאו בפירוש אהמר וכו' מאן דחוי סבר דס"ל לרב שומר שמסר לשומר פטור לגמרי, פירוש דגם איכא לא מהימן לי לא יכול לומר, ולא הוי התם משום דכל יומא וכו', ולכן פטוריה רב משום דא"י לומר איכא לא מהימן לי כיון דכל יומא וכו', אבל בעלמא ס"ל לרב ד"ל איכא לא מהימן לי וכו', אבל בהא ס"ל לר"ח כאציי דלרב א"י לומר אין רלוני וכו', ולכא פטוריה רב גבי הדיא סבירא, ולא חייביה מחמת שיאמר אין רלוני כו' משום דס"ל שא"י לומר אין רלוני וכו'. אבל לר"י דס"ל דשומר שמסר לשומר חייב משום ש"ל אין רלוני וכו', אפילו גבי הדיא סבירא הוי ליה לחיובא משום דלענין ש"ל אין רלוני וכו' אין חילוק בין אם רגיל להפקיד כל יומא או לא, וזה ברור לפענ"ד בפירוש הש"ס לדעת מהר"מ צ"כ.

וכן נראה מדברי ברי"ף וברא"ש שהביאו הא"י עובדא דהנהו גינאי וכו', וי' ח"ל אחי לקמיה דרב ופטוריה דלא יכול למימר אנת מהימנת לן בשבועה הדיא לא מהימנת לן דהא אינהו גופיהו כל יומא וכו'. ולפמ"ש א"ש משום שגם ברי"ף וברא"ש פירשו כנ"ל דהא דאמר רב חסדא משום דכל יומא הוי משפקיד גבי, היינו לענין דלא יכלי למימר אנת מהימנת וכו' אבל לא לענין אין רלוני וכו' וכמ"ש לעיל.

שוב ראיתי במרדכי שם שהביא עוד תשובה אחת בשם מהר"ם צ"כ הסותרים לתשובה הראשונה ח"ל ושאלת על ראובן שאמר לשמעון חן לי את אשר לי בידך ושמעון משיב נחתי לאשתך וראובן משיב מאי איכפת לי מה שנתת לאשתי חן לי מה שיש לי בידך אם אשת ראובן בת דעת וכו' ישבע שמעון שמסר לה ופטור דלא שייך בהא לומר שומר שמסר לשומר חייב דלא מייבטא לרצא דמחייב מטעם דאנת מהימן לי וכו' דהא לאשחו מהימן עפי וכל אשר לו נתן בידה אלא אפילו לאציי דמחייב אליצא דר"י מטעם אין רלוני וכו'. הכא פטור כדמשמע הכא גבי בני גינאי, דהוה משפקיד וכו' דאפילו לר"י פטור משום דכל יומא הוי משפקיד גבה וכו' ע"ש. הכי שכתב להדיא בתשובה זו דאפילו לענין אין רלוני וכו' היכי דכל יומא הוי משפקיד גביה א"י לומר ופטור אפילו לר"י, וזה קוטר למ"ש בתשובה הראשונה, וראיתי בחידושי אנשי שם שנדפסו מחדש סביבות המרדכי שהביא תשובת מהר"ק שורש ע"ז שהרגיש בסתירות שני התשובות כנ"ל ושם בתשובת

לא מהימן אמר ר"ח להא מלתא. וצוהר הא ברי"ף מצוהר כן להדיא משמע אפילו לדין דק"ל כרצא ס"ל דהא דפטרות רב גבי הדיא סבתא היינו משום דכל יומא וכו'. והא דלא תקשה לכאורה במאי פליגי רב ור"י, י"ל אפשר דלרצא באמת ל"פ רב ור"י כלל. ועמ"ש ישוב לזה לקמיה ע"פ דעת הרמב"ם, לכן דברי רבי"י ל"ט כעת).

היוצא מכל מ"ש דכולהו ס"ל להטעם דמאי למימר איכו לא מהימן לי בשבועה וכו'. לפ"ז י"ל דהא דקתני צמתני ישבע השוכר שמתה כדרכה, אחי לאשמעינן דהשוכר צריך לישבע לפטור את עצמו ולא מצי למפטר נפשיה בשבועה דהשואל שצריך לישבע שאינה ברשותו, ואפילו אם נשבע שמתה כדרכה ואינה ברשותו כדפירש"י גבי פעמים ששניהם צמחית וכו' ע"ש, אפ"ה צריך השוכר לישבע משום דמאי למימר איכו לא מהימן לי וכו'.

אך עדיין קשה לפי מה דמוקי רב אחי לרבי יוחנן אליבא דאביי למתני צמתני צמחיתו לו רשות להשאל וא"כ אי"ל לומר איכו לא מהימן לי וכו' כמ"ש בגי' להדיא, גם המרדכי [שם ס"י רע"ג] פסק דאפילו אם נתן לשומר אחר צפני המפקיד ולא מיחה תו אי"ל למימר איכו לא מהימן לי, והרמ"ה הביאו בהגהות צ"ח ר"י [סכ"ו], וא"כ פשיטא היכי שנתנו לו רשות להשאל, וא"כ הדרן קושיא לדוכתיה למה קתני צמתני ישבע השוכר שמתה כדרכה.

אבל לפמ"ש לעיל בדעת הרמב"ם דאפילו אם רגיל להפקיד אלל השני, אם השני הוא ש"ח ובראשון הוא ש"ש אינו נפטר בראשון בשבועת השני, משום דבראשון צריך לישבע שבועת הפקדון שהוא על כפירת ממון, ושבועת השני הוא שבועת ציטוי, וא"כ א"ש דהשוכר אינו נפטר בשבועת השואל אף אם נתן לו רשות להשאל, כיון דהשואל משלם א"כ אף שנשבע שמתה כדרכה מחמת שצריך לישבע שאינה ברשותו, אפ"ה הוי רק שבועת ציטוי, ולכן לא מצי השוכר למפטר נפשיה בשבועת השואל, כיון שהשוכר צריך לישבע שלא נגנבה וכיוצא בזה. אלא שמתה כדרכה, והוא שבועת הפקדון על כפירת ממון, ולכן לא מצי למפטר נפשיה בשבועת השואל שהוא שבועת ציטוי כמצוה לעיל, והוא צרור צ"ד.

ולפמ"ש יש לישב צ"ח מה שיש לדקדק דבהא דאמר אביי לטעמיה דרב גרסינן צ"ח הכי לא מצעי שומר חנם שמסר לשומר שבר דעלווי עלייה לשמירתו אלא אפילו ש"ש שמסר לש"ח דגרועי גרעה לשמירתו פטור מ"ט דהא מסר וכו', נקט מ"ט, ובהא דאמר ולטעמיה דר"י וכו' לא גרסינן צ"ח מ"ט, אלא הכי אפילו ש"ח שמסר לש"ש חייב דאמר ליה אין ראוני וכו', ובהא דאמר רבא הלכתא וכו', גרסינן צ"ח מ"ט דאמר וכו'. ועוד בזה דאביי נקט הש"ס בתרווייהו דרב ור"י ש"ח שמסר לש"ש עלווי עלייה וצ"ש שמסר לש"ח גרועי גרעה וכו', ובהא דרבא לא נקט הש"ס רק צ"ש שמסר לש"ח דגרועי גרעה אלא צ"ח שמסר לש"ש לא נקט עלווי עלייה. ועוד יש לדקדק הא דנקט הש"ס דמאי לומר אנת מהימנת לי בשבועה, לכאורה הוא מיותר, כיון דהא הנשבע השומר הוא אינו משום דהאמין לו בתחלה אלא משום שהדין הוא כך. כל הנשבעין שצוהר נשבעין ולא

משלמין, הגע עמך אם הוא צענין שכיח יכול לומר לא האמנתי לו, כגון שצא לידו שלא מדעת בעלים וצענין שלא נעשה גזלן או כיוצא בזה, אפ"ה נשבע ונפטר וא"ל לומר איכו לא מהימן לי, רק על השני יכול לומר אין ראוני להאמין אותו וכמ"ש הרא"ש ע"ש, וא"כ י"ל למנקט כפשיטא שיכול לומר איכו לא מהימן וכו'. ועוד יש לדקדק הא דקתני בזה דרבא לא מצעיה דגרועי גרעה וכו', לכאורה קשה צמחית בזה דאביי דאמר דרב ור"י פליגי אי הוי פשיטא או לא מחמת שמסר לשומר אחר, שפיר יש לחלק בין היכי דעלווי עלייה כו' או גרועי גרעה לשמירתו דהוה יותר פשיטא, אלא לרצא דאמר טעמא משום דאמר איכו לא מהימן לכאורה לא הוה סברא כלל לחלק בין גרועי גרעה או עלווי עלייה וכו', וא"כ לא שייך למימר לא מצעיה ש"ש שמסר לש"ח דגרועי גרעה וכו', כיון דהטעם הוא משום דאמר ליה איכו לא מהימן לי.

והנה הב"ח [סי' רנ"א סכ"ה] כתב שמ"ש הרמב"ם דהיכי דגרועי גרעה לשמירתו הוי פושט, ולא לו מהא דאמר רבא דגרועי גרעה דהוה מיותר, אלא דר"פ ל"מ ש"ש שמסר לש"ח דכלאו האי טעמא דאיכו לא מהימן חייב משום דגרועי גרעה לשמירתו והוי פושט וכו' ע"ש. ולפענ"ד לישנא דלא מצעיה וכו', לא משמע הכי, אלא משמע דמהאי טעמא דאיכו לא מהימן וכו' סברא יותר לחייב ש"ש שמסר לש"ח משום דגרועי גרעה לשמירתו. וא"כ קשה צמחית מ"ט כנ"ל.

אבל לפמ"ש בדעת הרמב"ם אחי הכל שפיר וכו' קאמר לא מצעיה ש"ש שמסר לש"ח דגרועי גרעה דחייב, משום שהש"ח פטור יותר מש"ש דפטור אפילו מגניבה ואצידה, וא"כ אין יכול הש"ח לפטור את הש"ש בשבועה דנאנסה כיון שהוא שבועת ציטוי וכנ"ל, אלא אפילו ש"ח שמסר לש"ש, נמא דהש"ש כשנשבע שנאנסה הוא שבועת כפירת ממון, אפ"ה מצי למימר איכו לא מהימן וכו' וכמצוה הכל לעיל.

ולפ"ז הא דקאמר רבא מ"ט קאי הטעם אחרווייהו בין הש"ש שמסר לש"ח או ש"ח שמסר לש"ש, וכל חד כדאית ליה צ"ח שמסר לש"ח אפילו אם רגיל להפקיד וצ"ח שמסר לש"ש אם אינו רגיל להפקיד, דזיל דתר טעמא, וזה שאמר את מהימנת לי בשבועה איכו לא מהימן לי, וזה בכלל שני הדינים דהיכי דגרועי גרעה אפילו אם רגיל להפקיד אפ"ה אינו פטור בשבועת השני, אע"ג דשניהם נאמנים אלו בשוה אפ"ה לא מהני שבועת השני משום שהוא שבועת ציטוי, ומה שאמר את מהימנת לי בשבועה, הכוונה כי אף ששניהם נאמנים אלו בשוה אלא שבועת אונס שז"ס כי שבועת השומר בראשון הוא שבועת הפקדון ושל השני הוא ציטוי, וגם בכלל אם השני אינו רגיל י"ל שאינו נאמן אלא כלל ואפילו אם שבועתו הוא שבועת הפקדון.

ולפ"ז א"ש הא דלא נקט רבא צמחית עלווי עלייה צ"ח שמסר לשומר שבר, דלטעמיה דרבא דאמר משום איכו לא מהימן וכו' אין צעלווי עלייה לשמירתו שום מעלה, צמחית גרועי גרעה לשמירתו שפיר דגרע טפי משום דשבועתו הוא שבועת ציטוי כנ"ל, אלא צעלווי עלייה אין שום מעלה

שמיטת צמירתו היו פושט ולרצ ס"ל דפטור בכל ענין כדאיתא בש"ס להדיא. ואף לרצ חסדא דאמר דהא דרצ לאו צפירוש אחמר וכו', זהא מודה דס"ל דלא היו פושט בכל ענין אפילו היכי דגרועי גרעה לשמירתו, רק שחידש דזה דגם לרצ ס"ל דיכול לומר איזה לא מהימן וכו'. ולפ"ז כיון דרצ ור"י פליגי אליבא דרבא היכי דגרועי גרעה לשמירתו אי היו פושט או לא, לכן פסק הרמב"ם שפיר דחייב כר"י. ולפ"ז אחיא הכל שפיר צ"ד.

גם מ"ש הרמב"ם אפילו אם שאל או שבר צבעלים וכו', פשוט הוא דאחי לאשמעינן דהא דפטור אם הוא צבעלים, היינו אם הדבר צידו אבל אם מסר לשומר אחר אינו נפטר השומר הראשון מחמת שהיה אצלו צבעלים, ואין חילוק אם מיטע שמירתו או לא. וכן מורה לפענ"ד לשון הרמב"ם להדיא שכתב הכי הוא הוליד הדבר השמור מידו ליד שומר אחר, כוונתו מבוחר דלא פטריה רחמנא אם הוא צבעלים אלא כ"ז שהוא צידו אבל אם מסר לשומר אחר לא כיון שאלל השני לא היו צבעלים. ולכן כתב הרמב"ם כמו דין צפ"ע להורות דבכל ענין לא היו צבעלים אלא כשהוא אצל שומר הראשון אבל אם מסר לשומר אחר לא. ומ"ש הרמב"ם דין זה צמיטע שמירתו, היינו משום דלא תימא דהא דמחייבין אצל השומר השני אף אם היה אצל השומר הראשון צבעלים, היינו לחייב את השומר הראשון על מה שאירע אצל השומר השני כגון ש"ח שמסר לש"ש ונגנב או נאבד אצל השומר השני, דזה שפיר דחייב השומר הראשון על הגניבה ואצידה שאירע בצית השני, אע"פ שאלל הראשון היה צבעלים, אבל לחייב את השומר הראשון מחמת פשיעתו שמסר אצל השומר השני ומיטע צמירתו, ה"א דלא, כיון דפשיעה זו היתה מהשומר הראשון ואצלו היה צבעלים ופשיעה צבעלים פטור, לכן אחי לאשמעינן דאפ"ה חייב. וזהו כוונת ה"ה שכתב וז"ל ומ"ש ששאל או שבר צבעלים וכו' נראה לי טעמו לפי שאע"פ שהשואל צבעלים ופושט פטור כמו שנחצאר דוקא בשמחה הבהמה או נאצדה בפשיעתו צרשוחו אבל כשמסרה לשני הראשון מתחייב צאותה שעה שמתה הבהמה צרשוח השני ואין שאלל צבעלים פוטרת אלא לשומר ששאל צבעלים אבל לא לשומר שני שלא שאל צבעלים והראשון מתחייב על רשות השני עכ"ל. כוונתו מבוחר כמ"ש שצא לומר דלא תימא דהחיוצ צא כשפשט ומסר לשומר השני, ופשיעה זו מהשומר הראשון הי' צבעלים, לזה אמר דהחיוצ צא כשמחה הבהמה צרשוח השני ואז לא היה צבעלים, ולכן חייב הראשון שפיר כיון שהוא מתחייב על שמירת השני. אבל לחייב השומר הראשון מה שהוא חייב מזד הדין היכי דלא מיטע שמירתו, פשוט הוא דטעמו, משום דלא פטריה רחמנא שאלל צבעלים אלא כשהוא אצלו אבל מה שאירע אצל השומר השני לא היה צבעלים, וזה צרור ופשוט צ"ד.

שוב ראיתי בכ"מ (וכ"כ צ"י צד"ה סי' ש"ה) שכתב טעם אחר משום דהוי כמזיק מה שמסר לשומר אחר ומיטע צמירתו ולכן חייב אפילו צבעלים ע"ש. ולכאורה היה נראה צפשיטות דכוונתו ג"כ ליטב הא דמחייבין את השומר הראשון מחמת פשיעתו שמסר לשומר אחר ומיטע צמירתו ולא אמרינן דפשיעה זו היו צבעלים. וע"ז תירץ

יותר משאם השמירות שוות, ולכן נקט סתם אלא אפילו שומה חנם שמסר לשומר שבר דאז שצוטה השני שצוטה הפקדון אפ"ה מצי למימר איזה לא מהימן לי כנ"ל. ולכן א"ש הא דנקט רבא צמלתייה מ"ט, משום שהטעם דקאמר רבא דאח מהימנת לי וכו' קאי אחרווייהו וכנ"ל. וכן הא דקאמר אביי לטעמא דרצ לא מציעא וכו', קאמר נמי שפיר מ"ט, משום דהטעם דפטור משום שמסר לכן דעת קאי אחרווייהו, בין שומר חנם שמסר לשומר שבר או שומר שבר שמסר לשומר חנם, דאפילו שומר חנם שמסר לשומר שבר אי לאו הטעם שמסר לכן דעת ה"א דחייב משום שיכול לומר אין ראוני וכו', ולכן קאמר שפיר מ"ט וקאי אחרווייהו דמש"ה פטור משום שמסר לכן דעת לכן א"י לומר אין ראוני וכו'. אבל לטעמיה דר"י דחייב משום דיכול לומר אין ראוני וכו', לא צעינן טעם זה אלא בשומר חנם שמסר לשומר שבר, אבל בשומר שבר שמסר לשומר חנם צללו הכי חייב משום דגרועי גרעה לשמירתו והוי פושט וכמ"ש הרמב"ם. ולפ"ז אפילו צלל הטעם שיכול לומר אין ראוני כו' נמי היו פושט. ולפ"ז הכי פירשו הא דאמר אביי ולטעמיה דר"י לא מציעא שומר שבר שמסר לשומר חנם דחייב, ואף צללו האי טעמא דיכול לומר אין ראוני וכו', משום דגרועי גרעה לשמירתו והוי פושט, וא"כ לא לריך להאי טעמא דאין ראוני וכו' כיון דשניה*) מטעם פושט הוא, אלא אפילו שומר חנם שמסר לשומר שבר חייב, ולהכי לא קאמר מ"ט דהוי משמע דקאי אחרווייהו וכנ"ל, ובאמת היכי דגרועי גרעה וכו' לא צעינן טעם זה דאין ראוני וכו', ולכן נקט צהאי לישנא דאמר ליה אין ראוני וכו', והכוונה הוא דקאי אשומר חנם שמסר לשומר שבר דסליק מיניה לחוד. ומזה מוכח כדעת הרמב"ם דהיכי דמיטע שמירתו היו פושט. ואפילו לדין דקיי"ל כרבא דטעמא דר"י דמחייב משום דאמר איזה לא מהימן וכו', היינו דפליג אאביי צהא דס"ל דטעמא דר"י משום אין ראוני וכו', אבל רבא פליג אהא וס"ל דלאו משום אין ראוני וכו' אלא משום איזה לא מהימן וכו', אבל צהא לא פליג רבא דהיכי דגרועי גרעה לשמירתו דס"ל לר"י דהוי פושט.

ולפ"ז אפשר לומר דהיינו טעמא דהש"ס דקצט למילתיה דרבא מלתא צאנפיה נפשיה ולא דרך פלוגתא דאביי ורבא כדפליגי צעלמא, משום דלאו לגמרי פליגי אהדדי, ואחרווייהו ס"ל דהיכי דגרועי גרעה לשמירתו היו פושט לר"י משום שמיטע שמירתו. ועוד י"ל שילא להרמב"ם זה מ"ש דהיכי דמיטע לשמירתו היו פושט, משום דאלת"ה א"כ לרבא דס"ל דטעמא דר"י הוא משום דאמר איזה לא מהימן וכו' ולא משום אין ראוני וכו', וכיון דלפמ"ש ס"ל לרבא ג"כ שיכול לומר איזה לא מהימן וכו', וא"כ צמאי פליגי רב ור"י. ודוחק לומר דבאמת לא פליגי כלל רב ור"י, כיון דסתמא דהש"ס נקט שומר שמסר לשומר רב אמר פטור ור"י אמר חייב, ומזה משמע דאליבא דכ"ע פליגי רב ור"י רק דפליגי אביי ורבא צמה פליגי. ולכן ס"ל להרמב"ם דהיכי דגרועי גרעה לשמירתו ס"ל לר"י דהוי פושט אפילו צלל הטעם דאין ראוני וכו', וצהא פליגי רב ור"י אליבא דרבא דלר"י חייב משום

(*) ר"ל דשינה לגרעיות.

מהני מה שרגיל להפקיד אללו ס"ל להטור כהרמז"ס, כיון שלא מצינו בדברי הרא"ש שחולק על הרמז"ס צ"ה, ולכן פוסק צ"ה כהרמז"ס דלא מהני מה שרגיל להפקיד אללו, והטעם צ"ה כמ"ש לעיל משום דשצות שומר השני הוי שצות ציטוי ולא מהני לטור את השומר הראשון משצות השומרים שהיא חמורה, ולכן לא מהני אם רגיל להפקיד אללו, אצל עדות מהני וכנ"ל.

והנה ראיתי להש"ך [סי' רנ"א סקמ"ו] שכתב על דברי הרמז"ס הללו שאינם עיקר לדינא, וכמ"ש ר"י. ולפענ"ד הקלושה דברי הרמז"ס צרורים המה לדינא ואין לזוז ממנו, ומקום הניחו לי מן השמים לפענ"ד דאם מיעט צשמירתו לא מהני מה שרגיל להפקיד אללו מהטעם שכתבתי שא"א לפוטרו בשצות ציטוי משצות השומרים, וגם הטור ס"ל כוותיה. אצל צמ"ש הרמז"ס דהוי פושע, הוי ספיקא דדינא כיון שהרא"ש והטור לא ס"ל כוותיה. וראיתי להש"ך שכתב צסי' רנ"א ס"ק כ"ז צסם תשובת ר"י לצית לוי סי' ל"ה שתמה על ר"ש כהן ח"צ סי' פ"ה שכתב בפשיטות דהא דאמרינן דכל המפקיד ע"ד אשתו וצניו הוא דווקא צש"ח, שהרי כתב צצ"י צסם ר"י שתמהו רוב הפוסקים על הרמז"ס דאחר שרגילים הצעלים להפקיד אפילו צמיעט צמירתו פטור. הנה הספר כנ"ל לא ראיתי, אצל לפי מ"ש הש"ך צסמו משמע דמ"ש דהא דכל המפקיד ע"ד וכו' הוא דווקא צשומר חנם הוא מהאי טעמא דאם הוא ש"ש או שואל ומסר לאשתו או לצ"צ והמה ש"ח הרי מיעט צשמירתו וחייב להרמז"ס. ולפמ"ש יוחא דאף דא"י לומר צאשתו וצניו איכו לא מהימן לי, אצל אם מיעט צשמירתו אינם יכולים לפטור אותו צשצותם כנ"ל. ולכאורה לפ"ז היה אפשר לומר שזכו הטעם של הריעצ"א הביאו צצ"י צצ"ה סי' רנ"א דהא דאמרינן כל המפקיד וכו' היינו דווקא צש"ח, והוא ג"כ מהאי טעמא דכתיבנא כן נלפענ"ד. ויתר הדינים המסתעפים צדין זה יבואר צסימן שאחר זה.

שהטעם הוא משום דהוי כמזיק וגרע מפשיעה, אצל מה שחייב השומר הראשון כדינו צשמסר לשומר שני ולא מיעט צמירתו אף אם הראשון היה צצעלים, פשוט הוא שהטעם כמ"ש דלא פטריה רחמנא כשהוא צצעלים אלא כ"ז שהוא אללו אצל לא צשמסר לשומר אחר. דאין לומר שהכ"מ פירש דברי הרמז"ס דדוקא היכי צמיעט צשמירתו הוא דלא מהני כשהוא צצעלים, (וע"ז כתב שהטעם הוא משום דהוי כמזיק), אצל צשלא מיעט צמירתו פטור אם היה צצעלים אלל הראשון. דהא לשון הרמז"ס שכתב הרי הוא הוליא וכו' לא משמע כן כלל. ועוד מדברי ה"ה נראה להדיא דס"ל צדברי הרמז"ס שאין חילוק צין אם מיעט צמירתו או לא, והכ"מ הביאו, ולכן נראה לכאורה שגם הכ"מ צצין כן צדברי הרמז"ס כנ"ל. אלא שלפ"ז קשה קצת אמ"ש צש"ע דדברי הרמז"ס צשמיעט צשמירתו שהוא פושע אפי"פ ששאל או שבר צצעלים, והשמיע מ"ש הרמז"ס הרי הוא הוליא הדבר השמור ליד אחר, ונתן מקום לטעות, דמלשון זה שכתב צש"ע משמע דקאי דווקא צמיעט צמירתו, וזה אינו, כמ"ש לעיל, וכן משמע מדברי הסמ"ע והש"ך ע"ש.

והנה הטור כתב צסי' ש"ה וז"ל ש"ש שמסר לאחר לא מיעטא אם מסר לש"ח שהוא חייב אלא אפילו אם מסרו לש"ש חייב אלא שפעמים פטור צשמסרו לש"ש כגון שצצעלים רגילים להפקיד צידו אצל אם מסרו לש"ח לעולם חייב מפני צמיעט צשמירתו ומיהו אם יש לשני ראייה צמה שיפטר צו הראשון פטור כינא אם יש עדות לשומר שני שמתה או נאנסה פטור גם הראשון. והנה צצ"י כתב על דברי הטור שצ"כ הרמז"ס, וצאמת הטור שניה מלשון הרמז"ס ולא כתב דהוי פושע ומשלם. והנה צצ"י ראה לפרש דברי הרמז"ס מ"ש דהוי פושע היינו לענין דאין לפטרו מטעם שהיה המפקיד רגיל להפקיד אללו ולכאמין להשני צשצותה, אצל עדים מהני ע"ש, ולשון פושע לכאורה לא משמע כן. ואף דצפ"ד מ"ה שאלה דין ח' כתב הרמז"ס דאם מסר לאחר ה"ז פושע וכו', ופירושו דהוי פושע משום שיכול לומר איכו לא מהימן לי, אצל כאן מדכתב הואיל ומיעט צמירתו פושע הוא, משמע לכאורה יותר כפשיטה דמה צשמיעט צשמירתו הוי פשיעה ממש, וכן נראה מדברי הריעצ"א שאביא לקמיה שפירש דברי הרמז"ס כן. ולפמ"ש לעיל נלפענ"ד שדעת הטור ג"כ לפרש דברי הרמז"ס כמבואר לעיל דס"ל צמיעט צמירתו דהוי פושע, ומה שפטר אם יש עדים היינו משום שמתה כדרכה ולא צא מחמת הפשיעה וכמבואר לעיל, וצ"ה לא ס"ל הטור כהרמז"ס, וס"ל כהרא"ש שכתב להדיא דמה צמיעט צמירתו לא הוי פשיעה ולכן צשמיעט הטור מ"ש הרמז"ס דהוי פושע, משום דלא ס"ל כוותיה צהא כנ"ל. ולכן י"ל דלכ"י שניה לשון הרמז"ס שכתב מתה כדרכה לחוד ולא כתב נאנסה משום דס"ל [לרמז"ס] דהוי פשיעה, ולכן צמתה כדרכה הוא דמהני עדים משום דמן הסתם מה שמתה כדרכה לא צא מחמת פשיעתו שמסר לש"ח, אצל צאונם אחר ש"ל שצא מחמת שמסר לש"ח ס"ל להרמז"ס דהוי תחילתו צפשיעה וסופו צאונם דחייב, אצל הטור דס"ל דלא כהרמז"ס צהא אלא כהרא"ש דלא הוי פשיעה ולכן כתב מתה כדרכה או נאנסה. אצל הא דצעינן עדים ולא

סימן טז

כתב הרמ"א צח"מ ס"ס ק"כ וז"ל אם פרע לאשת המלוה אם היא צת דעת נפטר הלוה צכך כאלו נתנו למלוה טלמו. לפי שלפענ"ד יש מקום עיון צדין זה ולא ירדתי לסוף דעת האחרונים צזה לכן אמרתי צס"ד לצארה.

הנה בתשובת הרשצ"א אלק ל"ו כתב וז"ל ושאלת על ראובן שאמר לשמעון תן לי מנה שיש לי צידך והשיב שמעון צבר פרעתיו לאשתך וראובן משיב מה איכפת לי שנתת לאשתי תן לי מה שמסרתי לך. תשובה אם אשת ראובן צת דעת וראובן מניחה לישא וליתן ישצט שמעון שמסר לה ופטור דלא שייך למימר צהא שומר שמסר לשומר חייב דלא מציעא לרבא דמחייב מטעם דאת מהימנת לי צשצותה באיך לא מהימן דפטור דאדרכה לאשתו מהימן עפי ואת כל אשר יש לי נתן צידה אלא אפילו לאצ"י אליבא דר"י